

RADOVI INSTITUTA ZA HRVATSKU POVIJEST SVEUČILIŠTA U ZAGREBU
14, 1981, 395, i 15, 1982, 290.

Cetnaesti broj ovih Radova u neku ruku je i jubilaran jer izlazi deset godina nakon pojave njihova prvog sveska 1971. Ovaj svezak sastoji se od pet rasprava, snabdjevenih sažecima na stranim jezicima, a u rubrici Prikazi i ocjene nalaze se još dva kraća priloga.

Miroslav Brandt, Dualističke dileme na rusko-finskom dodirnom području u XI stoljeću (1—41), raspravlja o tragovima postojanja dualizma u vjerskom i duhovnom životu Rusije u XI stoljeću. Oni su se sačuvali i izrazili u vjerskom shvaćanju volhova — vračeva, vođa veoma rasprostranjenih pobuna seljaka tokom šezdesetih godina XI stoljeća. Autor ističe da to vjersko shvaćanje treba smatrati složenom pojavom oblikovanom na temelju različitih sastojaka. Naime, na općoj podlozi ugro-finskog kozmološkog dualizma mogla se usvojiti i antropološka dualistička teza gnostičko-manihejsko-bogumilskog tipa o vrhovništvu Sotone nad materijom i ljudskim tijelom i o božanskom porijeklu ljudske duše. Antropološko-dualističke zamisli makedonsko-bugarskog postanka kolaju u to vrijeme teritorijem Rusije, na sjeveru i u zapadnom Sibiru, a u njenim rubnim oblastima prihvatila ih je starija podloga općeg kozmičkog dualizma ugro-finskih plemena. Ovim faktorima treba dodati još i slavensko-pogansku komponentu. Ovu složenost komponenata autor pripisuje etničkoj strukturi stanovništva koje sudjeluje u spomenutim pobunama seljaka-»smerda«.

Vinko Foretić, Pogled o Ivanu Luciću (44—90), daje, kako sam kaže, oprezan pogled na dva glavna Lucićeva djela: *De Regno Dalmatiae et Croatiae* i *Memorie istoriche di Tragurio ora detto Traù*, u kojima on, između ostaloga, raspravlja o seobi i smještaju Južnih Slavena, geografskim pojmovima Dalmacije, Hrvatske i Slavonije, te etničkom sastavu dalmatinskih gradova. Budući da su, po njegovu mišljenju, ta važna pitanja hrvatske povijesti još uvijek ponešto zanemarena, smatra da je opravdano o njima raspravljati, tim više što je Lucić objelodanio u svom glavnom djelu različite izvore o njima. Koristeći se podacima iz spomenutih Lucićevih radova, te spisa Porfirogeneta i ostalih bizantskih pisaca koji se tom problematikom bave, autor razmatra problem smještaja Hrvata i Srba, ističući pri tome da Lucića uopće mnogo zanimaju pitanja historijske geografije i etnička pitanja, ali mu je težište na objašnjavanju pojma Dalmacije. Analizirajući život i rad Lucića s raznih aspekata Foretić se dotiče i pitanja o njegovoj narodnosti, te konstatira da se, iako Lucić nije nikada ništa o tome određeno izrekao, na osnovi nekih pokazatelja (mjesto rođenja, odnos prema hrvatskom jeziku i dr.) može govoriti o Luciću kao Hrvat. Iako je u svom »pogledu« na Lucića iznio više negativnih strana, te iako ističe da se on u većoj mjeri stavlja kao uzor nego što to zaslužuje, govori o njemu ipak kao najvećem hrvatskom historičaru starijeg vremena.

Petar Korunić, Jugoslavenska ideja u hrvatskoj i slovenskoj politici za revolucije 1848—1849. godine (91—225), bio je ponukan da se ovim problemom pozabavi zbog izvjesne zanemarenosti u poznavanju hrvatsko-slovenskih političkih odnosa u XIX st. od strane hrvatskih historičara, te nepoznavanja tih odnosa od

strane nekih slovenskih historičara koje ih je navelo na pogrešan sud o neodgovaranju Hrvata na zahtjeve slovenskih narodnjaka, koji od 1848. izražavaju želju za sudjelovanjem u jugoslavenskoj političkoj zajednici. Svojim prilogom nastoji dokazati stalnu prisutnost misli o političkoj zajednici Hrvata i Slovenaca od 1848. u hrvatskoj politici. Prateći razvoj misli o političkom ujedinjenju ovih dvaju naroda, potekloj od strane hrvatskih i slovenskih narodnjaka (potkraj ožujka 1848), a čiji su opseg i sadržaj određivali politika austroslavizma, princip federalizma i načelo prirodnog i narodnog prava, Korunić uočava i ističe u početku manje, a kasnije sve veće razilaženje ove ideje u Hrvata i Slovenaca. Naime, što se godina 1848. više bližila kraju, slovenski narodnjaci su zbog jenjavanja slovenskoga narodnog pokreta, te zbog sve većeg skretanja austrijske vlade u apsolutizam, počeli zahtjev za ujedinjenje Južnih Slavena u Monarhiji uklapati u sveslavensku ideologiju, dok su hrvatski narodnjaci i dalje davali prijedloge o stupanju u užu politički savez sa Slovincima. Nakon oktobra Ustava (na početku ožujka 1849) slovenski narodnjaci još manje zastupaju ideju o jugoslavenskoj političkoj zajednici i orijentiraju se k romantičarskom sveslavenstvu (odnosno još šire k političkom panslavizmu), dok će hrvatski narodnjaci do kraja 1849. zastupati ideju o političkom sjedinjenju Južnih Slavena. No ona će postepenim ukidanjem tekovina revolucije i uvođenjem apsolutizma pretrpjeti neuspjeh, pa će se i hrvatski i slovenski narodnjaci povući iz političkog života.

Ljubiša Doklešić, Životni put Stjepana Verkovića (1821—1894) (229—358), polaže težište na prikazivanje Verkovićeve biografije, jer je njena nepotpunost do sada onemogućavala pravilnu ocjenu njegove djelatnosti. Naime, Verković se bavio raznim poslovima, pored ostalog i tajnim političkim zadacima koje je izvršavao od Hrvatske do Makedonije. Budući da dosadašnja istraživanja nisu uvijek mogla svim područjima njegove djelatnosti odrediti jasne dimenzije, između ostaloga i zato što su nedostajali detaljniji podaci o njegovu životnom putu, njegovo nepoznavanje bilo je uzrokom za postavljanje mnogih netočnih tvrdnji i izvođenje pogrešnih zaključaka kako o njegovu političkom radu, tako i o drugim područjima njegove djelatnosti. Autor izlaže Verkovićevo životni put u četiri poveća poglavlja u kojima se isprepleću česta putovanja i stalne promjene u sadržaju njegova djelovanja. Ova je činjenica, vjerojatno, otežavala autoru praćenje Verkovićeve biografije, no i pored toga dao je ovim radom, koliko su mu to izvori dopuštali, važan doprinos proučavanju Verkovićeve ličnosti i njegova rada.

Ivan Kampuš i Tvrko Šercar, Stanje časopisa na području povijesnih znanosti u SR Hrvatskoj koje financiraju samoupravne interesne zajednice za znanost (359—374), predavanje je održano na osmom savjetovanju o naučnim i stručnim publikacijama i polupublikacijama, održanom 14. i 15. X 1981. u Zagrebu. Autori navode da na širem području povijesnih znanosti postoje dvadesetičetiri časopisa financirana na spomenuti način, od kojih većina (14) izlazi u Zagrebu. Nakon obrade i analize ankete-upitnika, koja je poslana uredništvima tih časopisa, autori dolaze do nekih zaključaka o specifičnostima promatranih časopisa koje ovdje prezentiraju. Između ostalih navode: sporost u objavljivanju, što se djelomično nadoknađuje voluminoznošću svezaka, objavljivanje dugih članaka s dugim sažecima, tradicionalizam u uređivanju i nefleksibilnost u odnosu prema novim zahtjevima na području informacija, dokumentacije i komunikacija u znanosti, što, kako opravdano ističu, nanosi štetu samim časopisima.

U rubrici: Ocjene i prikazi, nalaze se dva priloga. Franz Probst (Austrija), Književnost gradišćanskih Hrvata i njene panonske veze (375—387), raspravlja o činocima koji oblikuju književnost gradišćanskih Hrvata, određujući okvire u kojima se ona razvijala. Ističe koegzistenciju različitih jezičnih grupa i vjera kao jedan od bitnih činilaca koji daju pečat cjelokupnoj gradišćanskoj književnosti, pa

tako i onoj gradišćanskih Hrvata. U nastavku ističe da je ona bila tokom svih tih stoljeća na razmeđu utjecaja stare domovine i novoga životnog prostora, jer se razvijala daleko od svoga matičnog stabla. Pečat joj je davalo selo, regionalizacija svjetske književnosti, te traženje i stvaranje pravila za književni jezik. Ove činjenice, kako Probst ističe, oblikuju književnost gradišćanskih Hrvata od njenih početaka do XX stoljeća. Njene panonske veze, tj. veze s književnostima narodâ na tom području, bitno su utjecale i na njena velika samostalna dostignuća još od početka XVII stoljeća. U dugom procesu nacionalizacije ove književnosti (ubrzanom raspadom latiniteta u doba baroka) zapaža pokušaj da se u prvoj polovini XIX st. njihovo jezično blago obogati riječima iz slovenskog jezika, što je samo preteča velikog jezičnog pokreta koji u drugoj polovini XIX st. daje pečat književnosti današnjeg Gradišća. Pa i ova još uvijek nedovršena etapa u razvoju ove književnosti razumljiva je, prema Probstu, samo u njenoj panonskoj povezanosti (vizija Lj. Gaja o duhovnom ujedinjenju Hrvata, Srba i Slovenaca pod jednim zajedničkim jezikom i pravopisom) koja utječe na izgradnju nove hrvatske samosvijesti, a time i nove svijesti o narodnosti i novog odnosa prema jeziku. Posljednja jezična reforma koja se zbiva na početku XX st. i djeluje sve do danas, te kojom se najzad iz narječja razvija jezik gradišćanskih Hrvata znači i u povijesti hrvatske književnosti te regije dubok obrat.

Nenad Moačanin, *Vojna krajina u austrijskoj historiografiji poslije 1945* (389—395).

Autor se, na temelju dostupne literature osvrće na radove austrijskih historičara s tematikom o Vojnoj krajini, ističući da je broj takvih njihovih pokušaja poslije Drugoga svjetskog rata razmjerno ograničen. Vrijednost radova vrlo je nejednolika — od potpunih promašaja na nivou loše publicistike (daje prikaz dvaju takvih radova), do donošenja vrlo vrijednih i novih podataka, te pojedinih dobrih zapažanja, što se posebno odnosi na jedan zbornik radova posvećen Vojnoj krajini, jer obilje novih podataka koje autori u njemu donose potječe iz arhivske građe.

U *svesku 15, 1982*, nalazi se pet rasprava i pet izvještaja o znanstvenim skupovima, a u rubrici Ocjene i prikazi jedanaest priloga.

Ante Laušić, *Prilog proučavanju staleških razlika i društveno-gospodarskih odnosa u srednjovjekovnim Poljicima* (5—32), istražuje na temelju Poljičkog statuta iz XV st. i nekih drugih izvora mogućnosti koje ovi izvori nude za objašnjenje nastanka i razvoja društvenih kategorija u Poljicima: plemstva, slobodnih seljaka i kmctova, njihova ekonomskog i pravnog položaja, stvaranja vlasti i udjela u njoj, međusobnih odnosa itd. Zato se u daljnjem tekstu posebno bavi svakom od ovih triju društvenih kategorija. Drugi dio rada posvećen je organizaciji vlasti. Navodi da je po Poljičkom statutu postojao mletački suverenitet nad Poljicima, ali nakon analize statuta dolazi do zaključka da su Poljica u doba Mlečana bila samostalna, tj. da mletački protektorijat nije osjetljivo ugrozio narodni suverenitet niti teritorijalni integritet. To potvrđuju i birani organi vlasti, te činjenica da je narod u Poljicima sudjelovao u manje-više svim pitanjima bitnim za njegovu egzistenciju.

Drago Roksandić, *Bune u Senju i Primorskoj krajini (1719—1722)* (33—106), nastoji objasniti prirodu buna u Senju i Primorskoj krajini u navedenom razdoblju. Na izbor ove teme ponukalo ga je više razloga. Jedan je od njih pristup starije historiografije istraživanju Vojne krajine koji je bio potpuno neprimjeren potrebama razvoja srpske i hrvatske historiografije, jer nije polazio sa stajališta nacionalne povijesti. Zbog toga se Roksandić odlučio za pristup povijesti Vojne krajine iz perspektive lokalnih buna, jer upravo one omogućavaju povjesničarima istraživanje razvoja s gledišta nacionalne povijesti. Govoreći o stanovništvu Primorske krajine u XVIII st. autor ga dijeli na dvije skupine: plaćene i neplaćene

krajišnike, od kojih svaka živi u posebnim uvjetima jer je imala različite privilegije u službi. Razmatra zatim socijalnu slojevitost stanovništva i konstatira da je ona bila prilično ograničena jer su vojne vlasti sprečavale raslojavanje, dopuštajući postojanje samo malih grupa »narodnih vođa« kao posrednika između vlasti i pojedinih skupina stanovništva. Ističe da je upravo blokiranje svakog pokušaja bržeg raslojavanja bio jedan od važnih razloga za bune i nemire u Primorskoj krajini između 1719. i 1722. Analizira i ostale dublje razloge i neposredne uzroke buna na tom području, među njima i faktor pojačane militarizacije Krajine koja je prijetila da izjednači plaćene krajišnike s neplaćenima i da ih liši mnogih socijalnih i ekonomskih privilegija dobivenih u posljednja dva stoljeća. Zato su plaćeni krajišnici prvi među najborbenijim sudionicima buna u prvoj polovini XVIII stoljeća. Ono što je bilo najviše ugroženo takvim razvojem bila je zapravo lokalna samouprava krajiškog stanovništva. Prelazeći na bune senjskog stanovništva, autor napominje da su one bile povezane s bunama u primorskoj krajini, ali konstatira da su njihovi razlozi i ciljevi bili različiti. Naime, kad je Senj nakon Bečkog rata prestao biti pogranična utvrda, njegovi su građani pokušali da se oslobode obrambene obaveze koja ih je ometala u njihovim naporima da iskoriste novonastale ekonomske mogućnosti. Zbog toga se i različite grupe senjskih građana, iz različitih interesa, uključuju u bune krajišnika. Vojne vlasti težile su k sprečavanju takvog razvoja događaja u Senju, ali su bile svjesne da bi to zahtijevalo velike napore i direktnu vojnu intervenciju. Uspješno svladavanje buna u Senju i Primorskoj krajini stvorilo je uvjete za još odlučniju militarizaciju cijelog područja.

Šime Peričić, Svilarstvo Dalmacije u XIX stoljeću (107—129), konstatira da je Dalmacija sa svojom klimom i tlom imala izvrsne uvjete za egzistenciju i razvoj svilarstva, te se u toku prošlog stoljeća više puta pokušalo ovu djelatnost obnoviti, no ta su nastojanja imala samo polovičan uspjeh. Ova je djelatnost bila donekle važna za Dalmaciju samo do 1870. kada je uvedena u gotovo svim dijelovima provincije, naročito u Boki Kotorskoj. No potom je važnost svilarstva unatoč svim naporima da se i dalje održi počela opadati. Peričić zaključuje da su bolest čajura, niska cijena i jaka strana konkurencija bile uzrokom potpunog zastoja u razvoju svilarstva na početku XX st., iako je ono činilo važan izvor zarade za velik dio stanovništva. Pripominje da razloge za neuspjeh svilogojstva u Dalmaciji treba tražiti i u činjenici da stanovništvo nije ipak dovoljno shvatilo njegovu važnost.

Branka Božan, Shvaćanja Antuna i Stjepana Radića o mjestu i ulozi radničke klase u društvu do 1918. (131—162), skicira u uvodu razvoj radničkog pokreta u Hrvatskoj do 1918. a zatim govori o mjestu i ulozi radničke klase u gospodarskim i društveno-ekonomskim odnosima, te o ulozi radnika u narodu i političkom životu. Budući da je Hrvatska bila poljoprivredna zemlja, braća Radići zastupaju mišljenje da se njen razvoj treba temeljiti na poljoprivredi, a kako bi radništvo u tome bilo malo zastupljeno, bila bi i njegova uloga slabija. No ipak su smatrali interese radnika i seljaka većinom međusobno povezanimi jer su oni jedini proizvođači cjelokupnih dobara potrebnih ostalim slojevima, a budući da su od ovih iskorištavani, moraju se zajednički boriti za promjenu svoga društvenog položaja. Smatraju, nadalje, da radnici, iz različitih uzroka, imaju slabo razvijenu nacionalnu svijest, te ne shvaćaju da ugnjetavanje naroda utječe i na pogoršavanje njihova položaja, zbog čega se smanjuje i njihovo značenje u borbi hrvatskog naroda za slobodu. Uza sve to daju radništvu znatnu ulogu u političkom životu, naročito što se tiče organizacije radničkih manifestacija, borbe za uvođenje općeg prava glasa i demokratizacije političkog života. Smatraju da je prirodno da se

radnici skupljaju oko socijalista jer se oni bore za njihove interese, no ne odobravaju revolucionarna sredstva borbe, a ne slažu se sa socijalistima niti u pitanju religije i shvaćanja o zakonitosti društvenog razvitka. Ne vjeruju da država budućnosti može biti »radnička država«, iz bojazni da bi kao takva sve ljude pretvorila u najamne radnike ovisne o državnoj birokraciji, pa smatraju da radnici u Hrvatskoj treba da grade svoju budućnost u zajednici sa seljacima u jednoj »seljačkoj državi«.

Ljubomir Antić, Hrvatska federalistička seljačka stranka (HFSS) (163—222), upoznaje nas sa do sada slabo poznatom strankom koja se pojavljuje kao rezultat nezadovoljstva jednog dijela hrvatske buržoazije i inteligencije s politikom Hrvatske seljačke stranke (HSS) i njenog vođe Stjepana Radića, tj. s njegovom promjenom programa i napuštanjem opozicije u proljeće 1925. Članstvo stranke tvore bivši članovi Hrvatske zajednice i neki disidenti iz HSS. U svom programu zahtijevaju federalističko uređenje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Smatraju da je trenutak za njih tada vrlo povoljan zbog nezadovoljstva seljaka s Radićevim zaokretom. Međutim, na izborima za Narodnu skupštinu seljaci se suzdržavaju od davanja glasova federalistima, tako da oni dobivaju samo jedan mandat. Antić navodi da je HFSS, iako neznatna po broju mandata i birača koji su je podupirali, imala neko značenje u političkim kombinacijama oko sastava vlade, ali su sve one na kraju ipak ostale bez rezultata. Objašnjavajući uzroke neuspjeha u privlačenju hrvatskog seljaštva ističe prejako inzistiranje na državnopravnim problemima i gotovo potpuno zanemarivanje socijalne komponente, a osim toga su seljaci vjerovali Radiću i nisu napuštali HSS ni tada kad nisu potpuno razumijevali pojedine od njegovih političkih poteza.

U rubrici »Znanstveni skupovi« izvješćuju: Mirjana Gross o Osmom međunarodnom kongresu ekonomske historije u Budimpešti održanom od 16. do 20. VIII 1982, o kojem, s osobitim obzirom na pitanje kvantitativnih metoda u povijesnim istraživanjima piše i Božena Vraneš-Soljan; Petar Strčić o trinaestom znanstveno-stručnom skupu Pazinski memorijal održanom 1982. u organizaciji katedre Čakavskog sabora Pazina; Božena Vraneš-Soljan o četrnaestom kulturno-povijesnom simpoziju Mogersdorf održanom u Grazu od 5. do 9. VII 1982. s temom »Panonski prostor između zastoja i napretka: problemi modernizacije u XIX stoljeću (do 1867/68)«; a Branka Boban o međunarodnom znanstvenom skupu održanom u Zagrebu 1981. povodom stogodišnjice razvojačenja Vojne krajine i njenog sjedinjenja s Hrvatskom (1881).

U rubrici »Ocjene i prikazi« prikazuju: D. Pavličević knjigu Jaroslava Sidaka, Kroz pet stoljeća hrvatske povijesti, a Branka Boban knjigu Tomislava Išeka, Djelatnost Hrvatske seljačke stranke u Bosni i Hercegovini do zavođenja diktature. O novom metodološkom pristupu u izučavanju naše prošlosti na primjeru knjige Ignacija Vojea, Kreditna trgovina u srednjovjekovnom Dubrovniku, piše Neven Budak. I. Očak ocjenjuje knjigu A. P. Bažove, Rusko-jugoslavenski odnosi u drugoj polovici XVIII stoljeća, u prilogu koje se nalazi trinaest do sada neobjavljenih dokumenata; u širem historiografskom okviru prikazuje autoreferat L. V. Šiškine o kandidatskoj disertaciji »Udio inozemnih internacionalista u Oktobarskoj revoluciji i građanskom ratu u SSSR-u 1917—1920«, te izvještava o pisanju časopisa Sovetskoje slavjanovedenije za 1981. o jugoslavenskoj povijesnoj tematici. U šestom broju ovog časopisa objavljen je novi arhivski materijal za Titovu biografiju i to njegova pisma, istupi i članci nađeni u sovjetskim arhivima i časopisima koji se odnose na vrijeme od 1944. do 1946. Štefanija Popović piše o knjizi Danice Božić-Bužančić, Privredni i društveni život Splita u osamnaestom stoljeću.

a A. Mijatović o knjizi M. Valentića, *Vojna krajina i pitanje njezina sjedinjenja s Hrvatskom 1849—1881*. Posljednja tri priloga potječu iz pera Josipa Lučića koji prikazuje *Diplomatički zbornik Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije XVII*, novi svezak *Kotorskih spomenika* i najnoviji *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku LXXIV*.

Ivan Jurišić

ARHIVSKI VJESNIK XXI—XXII ZA 1978—79, ZAGREB 1980, XXIII ZA 1980, ZAGREB 1981, i XXIV—XXV ZA 1981, ZAGREB 1983.
Arhivski vjesnik XXI—XXII za 1978—79. Zagreb 1978—79.

M. Knopfmaher-D. Gavrin, *Dokumenti za povijest ZAVNOH-a (nastavak) 1943—1944 (7—116)*, objelodanjuju 27 dokumenata iz razdoblja između II i III zasjedanja ZAVNOH-a, tj. od 20. X 1943. do 8. V 1944. Prije kronološkim redom publiciranih dokumenata — izuzetak su prilozi br. 24 od 22. III 1944. i to br. 4 od 22. II 1944. i br. 5 od 15. XII 1943. — nalaze se popisi kratica i dokumenata. Objavljeni dokumenti čine cjelinu sa serijom koja je izašla u AVj XIX—XX, 1976—77 (7—70), a sadržajno dopunjuju izdanja IHRPH ZAVNOH 1943, Zagreb 1964, ZAVNOH II 1944, Zagreb 1970. i ZAVNOH III 1944, Zagreb 1975.

M. Kolar-Dimitrijević, *Dva pisma delegata ZAVNOH-a i NKOJ-a Zorka Goluba iz Barija 1944. godine (117—121)*, daje prije pisama od 30. I i 31. III 1944. Branku Zlatariću, šefu Ekonomskog odjela ZAVNOH-a, Golubov kraći životopis, upozoravajući na mogućnost njegova detaljnijeg istraživanja, te već objelodanjenih pisama u naprijed spomenutim izdanjima IHRPH, kao i neobjelodanjena dnevnika.

A. Šupuk, *Šibenski onomastikon nakon kuge od 1649. godine (123—179)*, daje u predgovoru pregled sačuvanih gradskih matrica rođenih, umrlih i vjenčanih koje se čuvaju u arhivu Gradskog župnog ureda Sv. Jakova u Šibeniku i onih koje su pohranjene u HA u Zadru, te zbirni opis *Liber baptizorum I* s upisima od 1581—1590. Indeksu imena iz matice krštenih, knjiga VI 1650—59, prethodi registar od 250 prezimena obitelji preživjelih nakon kuge, sastavljen na temelju spomenute knjige I. Objelodanjeni onomastikon omogućuje proučavanje seobnih valova iz unutrašnjosti u Šibenik i uvid u strukturu stanovništva.

I. Filipović, *Ispisi iz Središnjeg arhiva obitelji Erdödy u Središnjem arhivu u Bratislavi (181—200)*. Riječ je o ispisima koji nisu bili namijenjeni objelodanjivanju, već su trebali poslužiti kao vodstvo za naručivanje snimaka građe koja se odnosi na naše krajeve, a sporedan je rezultat pregleda i stranih arhiva u velikoj akciji popisivanja arhivske građe povezane s bunom 1573. Ispisi kronološki obuhvaćaju vrijeme od kraja XV do druge polovine XVIII stoljeća.

S. Krasnić, *Regesti pisama generala dominikanskog reda poslanih u Hrvatsku (1392—1600), II dio (201—321)*, objavljuje 893 regesta koji čine cjelinu s prvim dijelom objavljenim u AVj XVII—XVIII, 1974—75 (157—245) (usp. prikaz u HZ XXXI—XXXII, 1978—79, 453). Vrijednost podataka za političke odnose Dubrovnik—Venecija, kulturne veze Hrvatske i religiozne odnose povećavaju bilješke u kojima se identificiraju pojedine ličnosti. Pridodana su kazala osobnih imena i imena mjesta s oznakom regesta u kojem se spominje određena osoba odnosno mjesto.

J. Lučić, *Miscellanea saeculi XIV. ex Archivio Ragusii (Dubrovnik) Nabava žita (323—329)*, objavljuje četiri dokumenta o žitnoj trgovini, dva iz 1320, te po jedan iz 1333. i 1340, s kraćim uvodom u kojem upozorava na važnije priloge o trgovini žitaricama iz zaleđa s Dubrovnikom.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

IZDAVAČ: Savez povijesnih društava Hrvatske

REDAKCIJSKI ODBOR

Ivan KAMPUŠ
Bernard STULLI
Jaroslav ŠIDAK

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Jaroslav ŠIDAK

KOREKTOR

Branko ERDELJAC

Adresa uredništva:

Savez povijesnih društava Hrvatske
Zagreb, Filozofski fakultet, Ul. Đure Salaja 3

Casopis izlazi jednom godišnje

Pretplate i narudžbe šaljite na adresu:

Savez povijesnih društava Hrvatske, Zagreb, Krčka 1

Cijena ovog broja iznosi 500 din.

Izdavanje časopisa sufinancira

Samoupravna interesna zajednica za znanstveni rad SRH — VII.

Tisak Štamparskog zavoda »Ognjen Prica« u Zagrebu — travanj 1984.